עבודת חקר – תמסורת גלים ומערכות מפולגות

: <u>מגישים</u>

205601198 – עמית עזרן

216458843 - נתנאל ניסן

<u>שאלה 1:</u>

בשאלה זו נדרשנו לבצע דיסקרטיזציה של קו תמסורת באורך 1 עייי חלוקת הקו ל-N חלקים זהים. בחרנו בשאלה זו נדרשנו לבצע דיסקרטיזציה של קו תמסורת למצוא $\Delta = \frac{l}{N}$ ועל בסיס חלוקה זו נגדיר $\Delta = \frac{l}{N}$. את הדיסקרטיזציה ביצענו על מנת למצוא את הזרם והמתח על קו התמסורת באופן הבא :

1. <u>וקטור הנעלמים:</u> התייחסנו למתח ולזרם של כל חלק של קו התמסורת כנעלם כך שקיבלנו וקטור נעלמים בגודל 2N.

$$\begin{bmatrix} V_0 & \cdots & V_{N-1} & I_0 & \cdots & I_{N-1} \end{bmatrix}$$

ב. $(M_{n,m})$ מטריצה בסדר גודל של 2N * 2N משוואת הטלגרפיה בתצורתן הבדידה סיפקו לנו 2N-4 משוואות . 4 משוואת נוספות קיבלנו מ - 4 תנאי השפה על הזרם והמתח ב2 קצוות קו התמסורת. בכל צד ישנו תנאי (תנאים 1 ו-3) המבוסס על חוק אוהם, ועל התייחסותנו לקצוות הקו כמערכות מקובצות. בנוסף על כך, בכל צד אנו מוסיפים תנאי שפה (תנאים 2 ו-4) שפותח על בסיס השיטה "the ghost point procedure" שהוצגה במטלה שנועד להתמודד עם שתי משוואות הטלגרף החסרות בקצוות.

כמו כן, ניתן מספר הבהרות להצגה של המשוואות:

- המשוואות מתוארת כך שהן תואמות את המשוואות בקובץ הקוד עד כדי העברות אגפים) וראו הערה 1; (עד כדי העברות אגפים) וראו
 - האינדקס n מייצג את מספר השורה במטריצה.
- האינדקס m באיברי המטריצה $V_{n,m}$, $I_{n,m}$ במשוואות שיוצגו להלן תואם את המיקומים של $I_{n,m}$, ו- $I_{n,m}$ בוקטור הנעלמים, כך ש- $I_{n,m}$ תואם מתאים ל I_{m-N} בוקטור הנעלמים. במטריצה מתאים ל I_{m-N} בוקטור הנעלמים.

משוואת הטלגרפיה הבדידות:

$$\frac{V_{n,m+1}}{2\Delta} - \frac{V_{n,m-1}}{2\Delta} = j\omega L * I_{n,N+m-1} : M_{2 \le n \le N-1, 0 \le m \le N-1}$$

$$\frac{I_{n,m+1}}{2\Delta} - \frac{I_{n,m-1}}{2\Delta} = j\omega C * V_{n,m} : M_{N+2 \le n \le 2N-1, N+2 \le m \le 2N-1}$$

 \cdot : z=0 תנאי השפה עבור

(1)
$$V_g = V_{0,0} - I_{0,N} * R_g$$

(2)
$$\frac{V_{1,1} - V_{1,0}}{\Lambda} = j\omega\Delta \frac{L * I_{1,N} + L * I_{1,N+1}}{2}$$

<u>: z=l תנאי השפה עבור</u>

$$(3) V_{N,N-1} = I_{N,2*N-1} * Z_L$$

$$(4) \frac{V_{N+1,N-1} - V_{N+1,N-2}}{\Delta} = j\omega \Delta \frac{L * I_{N+1,2N-1} + L * I_{N+1,2N-2}}{2}$$

מנת לקיים (וזאת על מנת לקיים וקטור הפתרונות: וקטור היה וקטור אפסים מלבד האיבר הראשון שהיה 1 וואת על מנת לקיים z=0.

$$\begin{bmatrix} 1 & 0 & \cdots & 0 \end{bmatrix}$$

להלן אילוסטרציה של המטריצה להמחשה:

$$\begin{bmatrix} 1 & 0 & \cdots & 0 & R_G 0 & \cdots & 0 \\ -\frac{1}{\Delta} & \frac{1}{\Delta} & 0 & \cdots & 0 & j \frac{\omega L \Delta}{2} j \frac{\omega L \Delta}{2} & 0 & \cdots & 0 \\ -\frac{1}{2\Delta} & 0 & \frac{1}{2\Delta} & 0 & \cdots & 0 & 0 jwL & 0 & \cdots & 0 \\ 0 & -\frac{1}{2\Delta} & 0 & \frac{1}{2\Delta} & 0 & \cdots & 0 & 0 jwL & 0 & \cdots & 0 \\ \vdots & & \ddots & & \ddots & & \ddots & \vdots \\ 0 & \cdots & 0 & -\frac{1}{2\Delta} & 0 & \frac{1}{2\Delta} & 0 & \cdots & 0 jwL & 0 \\ 0 & j\omega C & 0 & \cdots & 0 & -\frac{1}{2\Delta} & 0 & \frac{1}{2\Delta} & 0 & \cdots & 0 \\ 0 & 0 & j\omega C & 0 & \cdots & 0 & 0 & -\frac{1}{2\Delta} & 0 & \frac{1}{2\Delta} & 0 & \cdots & 0 \\ \vdots & & \ddots & & \ddots & & \vdots & \vdots \\ 0 & \cdots & 0 & j\omega C & 0 & 0 & \cdots & 0 & -\frac{1}{2\Delta} & 0 & \frac{1}{2\Delta} \\ 0 & \cdots & 0 & 1 & 0 & \cdots & 0 & Z_L \\ 0 & \cdots & 0 & -\frac{1}{\Delta} & \frac{1}{\Delta} & 0 & \cdots & 0 & j \frac{\omega L \Delta}{2} j \frac{\omega L \Delta}{2} \end{bmatrix}$$

בנוסף, נדרשנו לפתור את הבעיה המתוארת בשאלה <u>בצורה אנליטית,</u> כאשר נעזרנו בפיתוחים שנעשו בתרגול 3 :

$$V(z) = V_0^+ e^{-j\beta z} [1 + \Gamma(z = 0)e^{j2\beta z}]$$

$$I(z) = \frac{V_0^+}{Z_c} e^{-j\beta z} [1 - \Gamma(z = 0)e^{j2\beta z}]$$

:כאשר

$$\Gamma(z=0) = \Gamma_L = \frac{Z_L - Z_C}{Z_L + Z_C}$$

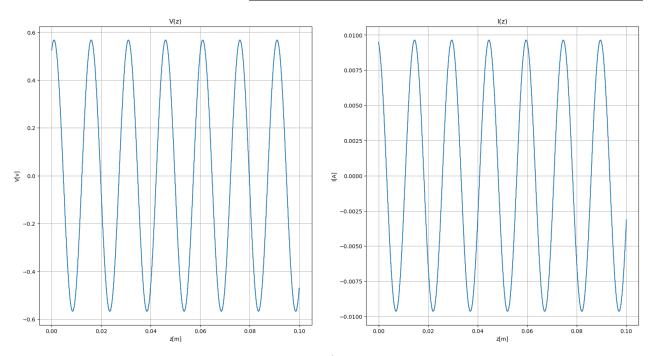
$$V_0^+ = \frac{\frac{Z_c}{Z_c + Z_G} V_G}{e^{jbl} \left[1 - \frac{Z_G - Z_C}{Z_G + Z_C} \Gamma_L e^{-2jbl} \right]}$$

את השגיאה היחסית בין כל ערך של מתח או זרם בקו שחושב באופן נומרי לבין החישוב האנליטי (התיאורטי למעשה), חישבנו באופן הבא (בלי הגבלת הכלליות נציג עבור המתח):

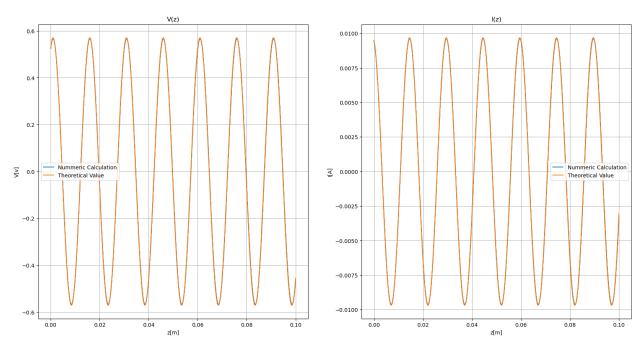
$$e_{relative} = \left| \frac{V_{i_{theo}} - V_{i_{numeric}}}{V_{i_{theo}}} \right| * 100\%$$

יש לציין שהפיתוחים הנ"ל פותחו לבעיה שקולה כך שקו התמסורת נמצא בקטע [-l,0] ולכן ביצענו הזחה לתוצאות כך שתתאמנה לקטע [0,l] בבעיה שלנו.

הפתרונות הנומריים והאנליטיים עבור המתח והזרם בכל נקודה בקו:

איור בצורה בצורה על גבי הקו מחושבים בצורה נומרית איור $-\,1.1$

איור בצורה אנליטית ונומרית על גבי הקו מחושבים בצורה אנליטית ונומרית איור - 1.2

איור 1.1 מתאר את המתח והזרם המחושבים בצורה דיסקרטית על הקו ואיור 1.2 מתאר את המתח והזרם בצורה דיסקרטית ואנליטית. **השגיאה היחסית הממוצעת** המתקבלת באיור 1.2 בין החישוב והאנליטי והדיסקרטי הינה 3.81% עבור ערכי המתח ו3.97% עבור ערכי הזרם. ניתן לראות, כי הגרפים למעשה כמעט מתלכדים לכל אורכם.

:2 שאלה

בהתאם לדרישה . $\Gamma_{in}\left(z=rac{l}{2}
ight)=0$ על מנת לבצע תיאום אימפדנסים צריך להתקיים ש . $\Gamma_{in}\left(z=rac{l}{2}
ight)=0$ זו מה צריכים להיות נתוני הקו המתואם :

מתקיים ש-

1.
$$v_p = \sqrt{\frac{1}{L'C'}}$$
, $\lambda = \frac{2\pi}{\beta} = \frac{2\pi}{\omega \sqrt{L'C'}} = \frac{1}{f\sqrt{L'C'}}$

2.
$$Z_1 = \sqrt{Z_0 R_L}$$
, $Z_1 = \sqrt{\frac{L'}{c'}}$

. כאשר באו הוא האימפדנס על חצי הקו הימני

: אנו מעוניינים ליצור למעשה שנאי רבע אורך גל, לכן נוסיף דרישה ש $\frac{\lambda}{4}=rac{l}{2}$ ונקבל אילוץ נוסף

$$\lambda = 2l = 0.2m$$

. כך אנו למעשה מקבלים 2 משוואות עבור 2 הנעלמים L', כא הנעלמים 2 משוואות מקבלים כך אנו למעשה מקבלים 2

 ± 1 ונציב במשוואה ב-2, נבודד את L' ונציב במשוואה ב

$$2l = \lambda = \frac{1}{f\sqrt{Z_0 R_L} C'}$$

$$C' = \frac{1}{2lf\sqrt{Z_0R_L}}$$

לאחר הצבת הערכים הנתונים נקבל:

$$C' = 4.714 * 10^{-12} [F]$$

$$L' = 5.3033 * 10^{-8} [H]$$

: על כן, עבור L(z),C(z), נבחר ערכים של

$$L(z): L_1 = L', \alpha_1 = 0$$

$$C(z): C_1 = C', \alpha_2 = 0$$

כאשר נציב ערכים אלו במשוואות נקבל כי

$$Z_1 = \sqrt{Z_0 R_L} \rightarrow Z_{in} \left(z = \frac{l}{2} \right) = Z_0 \rightarrow \Gamma \left(z = \frac{l}{2} \right) = 0$$

לסיכום : עבור הערכים לקיבול והשראות של קו התמסורת הנוסף שחישבנו, תחת הדרישות שצוינו לעיל, קיבלנו תיאום עבור חצי קו התמסורת ראשון.

5GHz-15GHz כעת נחשב את מקדם ההחזרה שאנו רואים עבור הקו המתואם, לכל תדר בספקטרום -2. פאותו נחלק ל-N תדרים במרחקים שווים זה מזה.

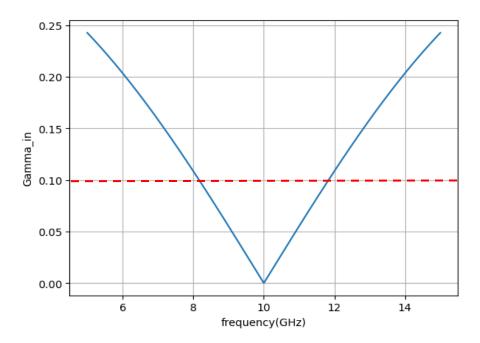
את חישוב מקדם ההחזרה לכל תדר נבצע בעזרת הנוסחאות:

$$\beta = \frac{2\pi f}{v_p}$$

$$Z_{in} = Z_0 \frac{Z_L + jZ_0 \tan(2\beta l)}{Z_0 + jZ_L \tan(2\beta l)}$$

$$\Gamma_{in} = |\frac{Z_{in} - Z_0}{Z_{in} + Z_0}|$$

רוחב הסרט המתקבל עבור הערכים שבחרנו הינו 3.67Ghz.

.3

תחילה נדרשנו לבצע הצגה מטריצית של המתח והזרם על גבי קו התמסורת.

: נציג

וקטור הנעלמים כך שקיבלנו וקטור של כל חלק של קו התמסורת כנעלם כך שקיבלנו וקטור הנעלמים בגודל 2N נעלמים בגודל

$$\begin{bmatrix} V_0 & \cdots & V_{N-1} & I_0 & \cdots & I_{N-1} \end{bmatrix}$$

בחרנו להתייחס למערכת כ-2 קווי תמסורת .2N*2N*2N מטריצה בסדר גודל של $(M_{n,m})$ בחרנו להתייחס למערכת כ-2 קווי תמסורת נפרדים. כל אחד באורך $\frac{l}{2}$, ומחולק ל- $\frac{N}{2}$ חלקים. מתוך כך נדרשו להוסיף עוד 4 תנאי שפה עבור נקודת המפגש שלהם , $Z=\frac{l}{2}$ משוואות הטלגרפיה בתצורתן הבדידה סיפקו לנו $Z=\frac{l}{2}$ משוואות . $Z=\frac{l}{2}$ משוואות נוספות קיבלנו מתוך 4 תנאי השפה עבור כל קו תמסורת (8 בסהייכ).

היגיון מסדר עבור תנאי השפה:

ארבעת תנאי השפה שהצגנו בשאלה 1 הקודמים עודם עומדים.

שני תנאי שפה נוספים מגיעים מתוך דרישת רציפות המתח והזרם בין קווי התמסורת. על המתח והזרם בקצוות הקווים בנקי המפגש להיות שווים.

שני תנאי השפה הנותרים מבוססים על שיטת "the ghost point procedure", אחד עבור קצהו הימני של חצי הקו השמאלי (הקו המקורי), ואחד עבור קצהו השמאלי של חצי הקו הימני (קו התיאום). את של חצי הקו השמאלי (הקו המקורי), ואחד עבור קצהו השמאלי של חצי הקו הימני (קו התיאום). את תנאי השפה הללו אנו דורשים כדי להתמודד עם אי הרציפות ב-L ב $\frac{l}{2}$, שבגינה הנגזרת של המתח "ghost point procedure" והזרם בנקודת החיבור אינה מוגדרת היטב, ולכן אנו סבורים ששימוש ב-"ghost point procedure" עדיף משימוש במשוואות הטלגרף עבור נקודות התפר שבין הקווים. ראו הערה 2 בסוף הקובץ.

ניגש להצגת המטריצה:

ההערות לגבי נוטציה במשוואות שניתנו בשאלה 1 תקפות גם כן.

בנוסף, נסמן : $\tilde{L}=L'+lpha_1(k\Delta)^2$, $\tilde{C}=C'+lpha_2(k\Delta)^2$: בנוסף, נסמן : מדובר למעשה בדיסקרטיזציה ע"י של הביטויים . $0\leq k\leq rac{N}{2}-1$

$$\tilde{L} = L' + \alpha_1 \left(z - \frac{l}{2} \right)^2$$
, $\tilde{C} = C' + \alpha_2 \left(z - \frac{l}{2} \right)^2$

המשוואות ותנאי השפה עבור קו התמסורת הראשון:

א. משוואת הטלגרפיה הבדידות:

$$\frac{V_{n,m+1}}{2\Delta} - \frac{V_{n,m-1}}{2\Delta} = j\omega L_0 * I_{n,N+m-1} : M_{2 \le n \le \frac{N}{2} - 1, \ 2 \le m \le \frac{N}{2} - 1}$$

$$\frac{I_{n,m+1}}{2\Delta} - \frac{I_{n,m-1}}{2\Delta} = j\omega C_0 * V_{n,m} : M_{N+3 \le n \le \frac{3N}{2}, \ N+3 \le m \le \frac{3N}{2}}$$

$\underline{z}=0$ ב. תנאי השפה עבור

(1)
$$1 = V_g = V_{0,0} - I_{0,N} * R_g$$

(2) $\frac{V_{1,1} - V_{1,0}}{\Delta} = j\omega\Delta \frac{L * I_{1,N} + L * I_{1,N+1}}{2}$

z = l/2 ג. תנאי השפה עבור

$$(3)\frac{V_{\frac{N}{2},\frac{N}{2}-1}-V_{\frac{N}{2},\frac{N}{2}-2}}{\Delta}=j\omega\Delta\frac{L_0*I_{\frac{N}{2},\frac{3N}{2}-2}+L_0*I_{\frac{N}{2},\frac{3N}{2}-1}}{2}$$

המשוואות ותנאי השפה עבור קו התמסורת השני:

א. משוואת הטלגרפיה הבדידות:

$$\frac{V_{m+1}}{2\Delta} - \frac{V_{m-1}}{2\Delta} = j\omega \tilde{L} * I_{N+m-1} : M_{\frac{N}{2}+2 \le n \le N-1, \frac{N}{2}+2 \le m \le N-1}$$
$$\frac{I_{m+1}}{2\Delta} - \frac{I_{m-1}}{2\Delta} = j\omega \tilde{C} * V_m : M_{\frac{3N}{2}+2 \le n \le 2N-1, \frac{3N}{2} \le m \le 2N-1}$$

z = l/2 ב. תנאי השפה עבור

$$(4)\frac{V_{N/2,N/2-1}-V_{N/2,N/2-2}}{\Delta}=j\omega\Delta\,\frac{\tilde{L}*I_{N/2,3N/2-2}+\tilde{L}*I_{N/2,3N/2-1}}{2}$$

z=l ג. תנאי השפה עבור

$$V_{\frac{3N}{2}+1,N-1} = I_{\frac{3N}{2}+1,2*N-1} * Z_L$$

$$\frac{V_{N+2,N-1} - V_{N+2,N-2}}{\Delta} = j\omega\Delta \frac{\tilde{L} * I_{N+2,2N-1} + \tilde{L} * I_{N+2,2*2N-2}}{2}$$

z=l/2 תנאי השפה לדרישת רציפות הזרם והמתח בנקודה

$$V_{N,\frac{N}{2}-1} = V_{N,\frac{N}{2}}$$

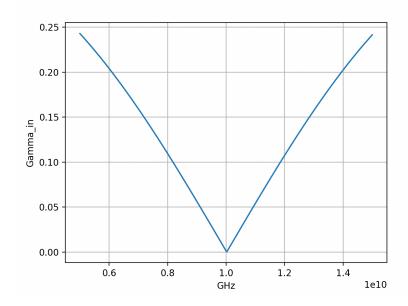
$$I_{N+1,\frac{3N}{2}-1} = I_{N+1,\frac{3N}{2}}$$

יקטור הפתרונות וקטור אם היה וקטור אפסים מלבד האיבר הראשון שהיה 1 וזאת על מנת לקיים את תנאי z=0.

$$\begin{bmatrix} 1 & 0 & \cdots & 0 \end{bmatrix}$$

להלן אילוסטרציה של המטריצה להמחשה:

כמו כן, על מנת לוודא את אמיתות הפתרון שבנינו, הרצנו "בדיקת שפיות" שמחשבת את רוחב הסרט כאשר כמו כן, על מנת לוודא את אמיתות הפתרון שבנינו, הרצנו הרצנו בסעיף השני של שאלה זו. בדיקה זו נמצאת $lpha_1=lpha_2=0$. (עבור N=1000).

 $L_1,L_2,lpha_1,lpha_2$ בסעיף זה נתבקשנו להגדיל את רוחב הפס שעבורו $|\Gamma_{in}|<0.1$, בעזרת ארבעת המשתנים 4, בעזרת אחמריצה שכתבנו בשאלה 3 על מנת לחשב את המתח והזרם על פני קו התמסורת, ומתוכם חישבנו את מקדם ההחזרה לסדרת תדרים בתחום 5GHz-15GHz.

החישוב של מקדם ההחזרה, בוצע באופן הבא:

ראשית נחשב את אימפדנס הקו בכניסה לקו התיאום (כלומר ב- $\frac{1}{2}$). במקרה שלנו, לאחר דיסקרטיזציה אנו נדרשים לחשב את המתח והזרם בנקודה ה-N/2 ואת אימפדנס הכניסה בעזרתם. לאחר מכן נוכל לחשב את מקדם ההחזרה באופן דומה לזה שנעשה בסעיפים הקודמים.

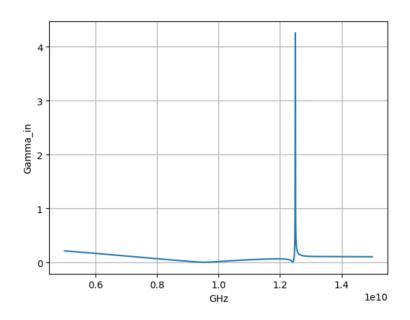
$$Z_{in} = \frac{V_{in}}{I_{in}} \to Z_{in} = \frac{V_N}{\frac{2}{2}}$$

$$\Gamma_{in} = |\frac{Z_{in} - Z_0}{Z_{in} + Z_0}|$$

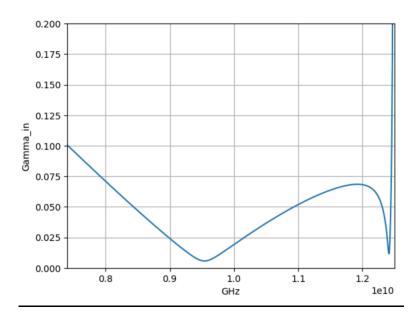
בחרנו לפתור את הבעיה באופן איטרטיבי כאשר בדקנו מה רוחב הסרט המתקבל לצירופים שונים של ארבעת בחרנו לפתור את הבעיה באופן איטרטיבי כאשר דרגות חופש למשתנים (כלומר בעיה חישובית שגדלה $L_1, L_2, \alpha_1, \alpha_2$ מדובר בבעיה על התדר. על כן בקובץ הקוד שלנו Q2d.py נציג תוצאה סופית בלבד.

$$L_1 = 0.977 * L', C_1 = 1.55 * C', \alpha_1 = 754L', \alpha_2 = 135C'$$

מתקבל רוחב פס של 4.91GHz, עם התרשים:

ובזום לתחום התדרים 7.4GHz-12.5GHz

.4-ו או הערות 3 ו-4.

הערות:

- לשם נוחות ומניעת ערבוב בין משתנים, פיצלנו את הקוד לשני קבצים. הראשון
 לשם נוחות ומניעת ערבוב בין משתנים, פיצלנו את הקוד הרלוונטי לשאלה 1 כולה, ולשני הסעיפים הראשונים של WaveTransmissionProject_py
 שאלה 2. הקובץ WaveTransmissionProject_2.py רלוונטי לסעיפים 3 ו-4 של שאלה 2. לקוד בקובץ השני לוקחות מספר דקות לרוץ ומתקבלים ממנו שלושה תרשימים.
 - 2. התלבטנו רבות האם להשתמש ב-"ghost point procedure" בשני הקצוות של כל אחד מהקווים, או להסתפק בדרישת רציפות בלבד. בדיקה שערכנו הראתה שהתוצאות מתקבלות באופן דומה ולא אחת גם זהה, למשל עבור "בדיקת השפיות" שנציג בסעיף 2-די. בנוסף ראינו שגם תופעות כמו $|\Gamma| > 1$ שנראו לנו תחילה חריגות ובהן נדון בהערה הבאה, נצפו באותה מידה (אך ערכים שונים) בפתרון מין זה. **נדגיש שיחד עם זאת, פתרון שבו דורשים רציפות בלבד לא מביא בחשבון את אי הרציפות של נגזרות המתח והזרם בעוד שהפתרון שלנו אכן מביא זאת בחשבון ועל כן הוא זה שנבחר.**
 - ניתן לראות שבסביבת התדר 12.55GHz אנו רואים שערכי $|\Gamma| > 1$. לכאורה מדובר בתוצאה שאיננה פיזיקלית או לכל הפחות לא כזו שנגענו בה במסגרת הקורס שבו אנו עוסקים בהתנגדות ממשית חיובית בלבד. על כן, פנינו למקורות מידע נוספים על מנת לבדוק האם ערכים כאלו אכן יכולים להתקבל בעת חישוב מקדמי החזרה על קו תמסורת, ומה הם מייצגים.

בין הממצאים עלה שערכים גדולים מ-1 של מקדמי החזרה אכן אפשריים. ערכים אלו מתקבלים כאשר בין הממצאים עלה שערכים גדולים מ-1 של מקדמי באימפדנס ב- $\frac{l}{2}$) עם "התנגדות שלילית" – זו למעשה דרך לבטא מצב שבו הגל המוחזר גדול באמפליטודה שלו מהגל הפוגע.

עבור מקרים כאלו אף קיימת דיאגרמת סמיתי מותאמת וניתן לראותה באתר:

https://www.sciencedirect.com/topics/engineering/smith-chart

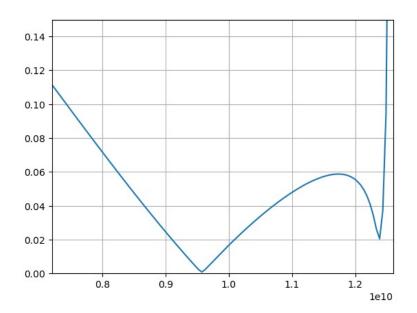
לחילופין, מדובר בבעיה נפוצה בחישובים נומריים שאיננה בהכרח מצביעה על התופעה הפיזיקלית הנ״ל ולכך מצאנו עדויות במספר פורומים מחקריים. למשל:

https://community.altair.com/community?id=community_question&sys_id=f8b680ba1b2bd0
908017dc61ec4bcb13

https://www.researchgate.net/post/Can_reflection_coefficient_be_greater_than_one2

. ועוד.

- 4. בגלל הקושי החישובי בבעיה, החיפוש אחר הפרמטרים האופטימליים לפתרון הבעיה נעשה כאשר קו הגלל הקושי החישובי בבעיה, החיפוש אחר הפרמטרים אחר האופטימליים לפתרון הבעיה נעשה כאשר קו התדרים $N{=}400$ חלקים, ולא $N{=}400$ חלקים. על מנת לראות שמדובר בקירוב טוב לבעיה, ביצענו "בדיקת שפיות", בה הזנו ערכים
 - בי. $L_1=L'$, כמו בסעיף 2.בי. וראינו שאכן התקבל רוחב אכן וראינו בסעיף 2.בי. בי. בי וראינו אלו, כאשר מצאנו את הערכים הנבחרים קיבלנו רוחב פס גדול אף יותר העומד על בניסיונות אלו, כאשר מצאנו את הערכים: 5.08GHz

בנוסף אנו רואים לנכון לציין שעבור N שונה, וחלוקה שונה של תחום התדרים, ניתן מתקבל רוחב פס שונה במקצת. הפרמטרים הנייל הוזנו לקובץ הקוד ורצים גם כן בתכנית של הקובץ . $WaveTransmissionProject_2.py$